

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SAKOLENIOWE
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

№ 27746

Egz. Nr 47

płk prof. Jan KURNIEWICZ
płk dr Kazimierz NOŻKO

**Temat: ZASADY, PRZYGOTOWANIE I PROWADZENIE
PIERWSZEJ OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU**

(Skrypt)

REMBERTÓW

MAJ

1965

27746

41

41

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
27746

Egz. Nr 45

plk prof. Jan KURNIEWICZ
plk dr Kazimierz NOŻKO

**Temat: ZASADY, PRZYGOTOWANIE I PROWADZENIE
PIERWSZEJ OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU**

(Skrypt)

27746

Zauważone błędy

Strona		Jest	Powinno być
od góry	od dołu		
7		- morskie	- morskiej
14		przytocz my	przytoczymy
19		zaczepnej	zaczepnej,
	10	który	--
	9	armii ogólnowojsko- wej	z armii.
	7	Frontu.	Frontu
4		paczepnych	zaczepnych
14		kierunki	kierunku

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

Żukl. post. 12357 P

~~_____~~ 47
Egzemplar .....

płk prof. Jan KURNIEWICZ
płk dr Kazimierz NOŻKO

ZASADY, PRZYGOTOWANIE I PROWADZENIE PIERWSZEJ OPERACJI
ZACZEPNEJ FRONTU.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA NR 1
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Nr 127746

Spis treści

Wstęp.

I. Ogólne zasady operacji zaczepnej Frontu.

1. Charakterystyka i skład Frontu.
2. Ogólna charakterystyka operacji zaczepnej Frontu.
3. Właściwości operacji zaczepnej Frontu prowadzonej wzdłuż wybrzeża morskiego.
4. Cel i zadania pierwszej operacji zaczepnej Frontu.
5. Ugrupowanie operacyjne Frontu.

II. Przygotowanie pierwszej operacji zaczepnej Frontu.

1. Główne przedsięwzięcia przygotowania pierwszej operacji zaczepnej Frontu.
2. Wypracowanie decyzji do operacji zaczepnej Frontu.

III. Prowadzenie pierwszej operacji zaczepnej Frontu.

Załączniki:

1. Ideowy schemat operacji zaczepnej Frontu /wariant/.
2. Zarys historyczny rozwoju struktury organizacyjnej Frontu.

W S T Ę P

Front jest najwyższym związkiem operacyjnym w systemie organizacji naszych sił zbrojnych. Dlatego też w operacjach przeprowadzanych przez Front znajdują najpełniejszy wyraz zasady sztuki operacyjnej wypracowane przez teoretyczną myśl wojskową w okresie poprzedzającym wybuch wojny.

Zasady sztuki operacyjnej wynikają, jak wiadomo, z założeń strategii wojennej. Są od tych założeń uzależnione i stanowią ich rozwinięcie w skali operacyjnej.

Na zasady frontowych operacji będą w szczególności miały wpływ te założenia strategiczne, które będąc określone przez najwyższe kierownictwo polityczne i wojskowe kraju /obozu/ składają się na tzw. doktrynę wojenną. Na zasady, przygotowanie i prowadzenie frontowych operacji będą więc miały wpływ założenia naszej doktryny wojennej dotyczące:

- charakteru przyszłej wojny;
- roli i przeznaczenia poszczególnych rodzajów sił zbrojnych oraz
- obiektów i rodzajów działań strategicznych.

Według założeń naszej doktryny wojennej przyszła wojna między dwoma przeciwstawnymi obozami będzie przede wszystkim wojną raketowo-jądrową i do prowadzenia takiej wojny powinny być głównie przygotowane nasze siły zbrojne. Nie wyklucza się jednak możliwości rozpoczęcia wojny bez zastosowania początkowo broni masowego rażenia. W tym wypadku działania wojsk przez pewien okres będą prowadzone przy użyciu tylko konwencjonalnych środków ogniowych, jednakże w stałym zagrożeniu użycia broni masowego rażenia. Ale i w tym wypadku wojna konwencjonalna najprawdopodobniej szybko przerodzi się w wojnę raketowo-jądrową, jeżeli w okresie działań konwencjonalnych nie nastąpi zażegnanie konfliktu zbrojnego w drodze dyplomatycznej.

Zasady przygotowania frontowych operacji powinny więc uwzględniać konieczność przygotowania wojsk do działań w obu wyżej wspomnianych warunkach.

Nasza doktryna wojenna wyraźnie określa rolę i przeznaczenie poszczególnych rodzajów sił zbrojnych. Podstawowym i głównym rodzajem sił zbrojnych są strategiczne wojska raketowe przeznaczone do niszczenia głównych obiektów strategicznych przeciwnika i wykonywania w ten sposób głównych zadań w czasie wojny. Wojska lądowe i marynarka wojenna są przeznaczone do wykorzystywania skutków oddziaływania na przeciwnika strategicznych wojsk raketowych i ostatecznego rozgromienia

jego sił zbrojnych na lądowych i morskich /oceanicznych/ teatrach działań wojennych wraz z opanowaniem jego terytorium, aby poznać w ten sposób przeciwnika możliwości dalszego prowadzenia wojny. Wojska obrony powietrznej kraju są przeznaczone do osłony własnego terytorium i znajdujących się na nim wojsk i innych obiektów od uderzeń raketowych i lotniczych przeciwnika. Lotnictwo jest przeznaczone do niszczenia we współdziałaniu z innymi rodzajami sił zbrojnych głównych aggrupacji wojsk przeciwnika, prowadzenia rozpoznania i zapewnienia transportu powietrznego na rzecz innych rodzajów sił zbrojnych.

Z takiego ustawienia roli i przeznaczenia rodzajów sił zbrojnych wynika, że operacja frontowa, będąca przecież wyrazem użycia przede wszystkim wojsk lądowych w wojnie, powinna być tak prowadzona, aby możliwie najlepiej wykorzystać skutki działania strategicznych wojsk raketowych dla całkowitego rozgromienia sił przeciwnika na kierunku działania wojsk Frontu.

Obiektami działań strategicznych we współczesnej wojnie będą przede wszystkim strategiczne środki napadu przeciwnika, jego centra administracyjne i gospodarcze oraz zgrupowania jego wojsk. Na wszystkie te obiekty oddziaływać będą nasze strategiczne wojska raketowe w formie wykonywania uderzeń raketowo-jądrowych. Uderzenia te stanowią będą główny rodzaj działań strategicznych w przyszłej wojnie.

Operacje frontowe będą prowadzone w ramach drugiego rodzaju działań strategicznych, jakim będą działania wojsk lądowych na teatrach działań wojennych zmierzające do wyzyskania skutków uderzeń strategicznych wojsk raketowych i rozgromienia sił przeciwnika wraz z opanowaniem jego terytorium.

Z takiego ustawienia w naszej doktrynie wojennej rodzajów działań strategicznych wynika, że współczesne frontowe operacje powinny być przede wszystkim zaczepne, gdyż tylko w drodze działań zaczepnych wojska lądowe mogą spełnić swoją rolę w ramach ogólnych działań strategicznych na lądowych teatrach działań wojennych.

Omówienie zasad, przygotowania i prowadzenia pierwszej operacji zaczepnej Frontu w początkowym okresie wojny jest poświęcona niżej pracy.

I. OGÓLNE ZASADY OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU

*****

1. Charakterystyka i skład Frontu

We współczesnych warunkach Front - zgodnie z oficjalnymi poglądami - stanowi wyższy związek operacyjny, przeznaczony do realizacji celów i zadań o charakterze operacyjno-strategicznym. Jego skład nie jest stały. Najczęściej w skład Frontu wejda: armie ogólnowojskowe /2-3/, jedna armia pancerna, brygada /dywizja/ i samodzielne dywizjony raket operacyjnych, pułk /brygada/ raket przeciwlotniczych, armia lotnicza, samodzielne dywizje /kilka/ zmechanizowane lub pancerne, dywizja desantowa i dywizja powietrzno-desantowa.^{x/} Ponadto w skład Frontu mogą wejść związki i oddziały rodzajów wojsk niezbędne do zabezpieczenia /wsparcia/ poszczególnych armii, dowodzenia, operacyjnego, materiałowego i technicznego zabezpieczenia działań wojsk, tworzenia niezbędnych odwodów specjalnych itp. Podczas działań Frontu wzdłuż wybrzeża morskiego może mu być podporządkowana część marynarki wojennej lub Front będzie jedynie współdziałał z siłami marynarki wojennej, które wykonywać będą określone zadania w jego interesie.

W warunkach sił zbrojnych PRL Front tworzony będzie na bazie okręgów wojskowych, z których w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa wyodrębniają się dowództwa, sztaby oraz skład poszczególnych armii. Dowódcy OW zostają dowódcami armii, a ich zastępcy do spraw OTK przejmą dowodzenie okręgami, które stanowią bardzo ważne ogniwo organizacyjne w systemie OTK oraz w zabezpieczeniu przegrupowania wojsk operacyjnych, a następnie w zapewnieniu ciągłości zaspokajania potrzeb Frontu w zakresie środków materiałowych i rezerw ludzkich. Armia lotnicza tworzona jest na bazie lotnictwa operacyjnego.

Na operację zaczepną Front może otrzymać od 120 do 160 ładunków jądrowych o różnych kalibrach. Ponadto należy przewidywać, że:

- w pasie operacji Frontu będą wykonywane uderzenia bronią masowego rażenia wojsk raketowych i lotnictwa strategicznego szczebla oraz marynarki wojennej;

-----
x/ Podczas ćwiczeń MON skład Frontu na różnych ćwiczeniach był różny. Np. w ćwiczeniu "Łaba" /1960r./ Front składał się z trzech armii i samodzielnych dywizji ogółem 17 dywizji, 3.892 czołgów, 878 samolotów i 70 jednostek atomowych. W ćwiczeniu "Odwet" /1961r./ skład Frontu: 14 dywizji, w tym 3.500 czołgów, 82 jednostki amunicji jądrowej. W ćwiczeniu "Wybrzeże" /1961r./ skład Frontu: 17 dywizji, 100 jednostek amunicji jądrowej.

- w skład Frontu mogą wejść związki taktyczne, a nawet operacyjne wojsk sojusznicznych, prowadzące działania bojowe lub znajdujące się w pasie Frontu.

Skład i możliwości Frontu zapewniają mu dużą samodzielność. Łączy on bowiem w sobie wszystkie rodzaje sił zbrojnych, wojsk i służb. Operacja zaczepna Frontu posiada wyraźny charakter operacji kombinowanej: lądowo-powietrznej i powietrzno-morskiej. Możliwości zaś ogniowe Frontu zapewniają mu decydujący wpływ na rozwój operacji poprzez kolejne lub jednoczesne niszczenie nieprzyjaciela na całą głębokość jego ugrupowania /albo inaczej na całą głębokość operacji zaczepnej Frontu/, bardzo szybkie przenoszenie ognia /wysiłeków - uderzeń/ z jednego kierunku /rejonu/ na inny. O ile w przeszłości powodzenie operacyjne uzależnione było od osiągnięcia powodzenia taktycznego /przełamanie obrony npla na wąskim odcinku i dopiero później w wykonany wyłom wprowadzenie armii pancernych lub korpusów pancernych i zmechanizowanych/, o tyle we współczesnych warunkach Front może przy pomocy uderzeń jądrowych desantu powietrznego lub morskiego rozstrzygać zadania o charakterze operacyjnym bez uzależniania się od powodzenia taktycznego. Przeciwnie właśnie środki Frontu będą stanowić podstawową siłę wpływającą na rozwój i powodzenie działań o charakterze taktycznym. W warunkach prowadzenia działań z użyciem broni masowego rażenia klucz do powodzenia operacyjnego znajduje się więc bezpośrednio w ręku dowódcy Frontu i uniezależnia go od powodzenia taktycznego. Szczegółowe taktyczne powinny przede wszystkim umiejętnie wykorzystywać skutki uderzeń ogniowych armii i Frontu do zdecydowanego rozwijania działań zaczepnych w celu ostatecznego rozbicia nieprzyjaciela.

W warunkach zaś prowadzenia działań bez użycia broni masowego rażenia powodzenie operacyjne osiąga się przez umiejętne koordynowanie działań taktycznych z oddziaływaniem na nieprzyjaciela konwencjonalnymi środkami rażenia, będącymi w bezpośredniej dyspozycji dowódców armii i Frontu.

2. Ogólna charakterystyka operacji zaczepnej Frontu.

Przez pojęcie operacja zaczepna Frontu będziemy rozumieli połączenie /całokształt/ uderzeń jądrowych, operacji i bitew, prowadzonych wspólnym wysiłkiem wojsk Frontu, według jednolitego zamiaru i pod jednym kierownictwem, w celu wykonania zadań operacyjnych a niekiedy zadań strategicznych.

Front organizuje i prowadzi operację zaczepną na jednym lub kilku kierunkach operacyjnych teatru działań wojennych. Zadanie operacji zaczepnej Frontu zostanie wykonane wówczas, jeżeli:

- na wyznaczonych kierunkach operacyjnych /obszarze/ zostanie rozbite określone zgrupowanie wojsk nieprzyjaciela /"zgrupowanie operacyjno-strategiczne"/;
- opanuje się zajmowany przez nieprzyjaciela obszar, stwarzając dogodne warunki do wykonania kolejnych zadań operacyjno-strategicznych na danym lub innym kierunku operacyjnym, a nawet na innym TDW.

Zrealizowanie zadań i celów operacji zaczepnej Frontu poprzez zastosowanie jakiegoś jednego nawet najpotężniejszego środka /broni/ jest we współczesnych warunkach po prostu niemożliwe. Dlatego też do osiągnięcia celów operacji frontowej konieczny jest skoordynowany i kierowany wysiłek różnych rodzajów sił zbrojnych, wojsk i służb. Każdy bowiem z rodzajów sił zbrojnych i wojsk biorących udział w operacji Frontu posiada cechy charakterystyczne: dodatnie i ujemne. Żaden zatem rodzaj sił zbrojnych nie może obecnie zapewnić osiągnięcia celów operacyjno-strategicznych "samodzielnie", użyty w oderwaniu od innych rodzajów wojsk. Konieczne jest ścisłe współdziałanie poszczególnych rodzajów wojsk.

Na przykład pomimo ogromnej niszcycielskiej siły broni rakietowo-jądrowej nie można mówić, że broń ta rozstrzygnie wszystkie zadania, skąd bowiem pewność, że wybuchy jądrowe były celne, że nieprzyjaciel został pokonany, a jego środki napadu jądrowego zniszczone? Poza tym same wojska rakietowe są "bezbronne" np. na uderzenia lotnictwa, a nawet niedużych grup żołnierzy nieprzyjaciela /dywersantów/ itp. Również wojska pancerne i zmechanizowane bez uderzeń ogniowych są mało wartościowe, a bez paliwa - bezużyteczne.

W razie operacji zaczepnej Frontu wzdłuż wybrzeża morskiego szczególną rolę w realizacji celów operacji zaczepnej Frontu odgrywać będą działania marynarki wojennej. I przeciwnie, działania wojsk lądowych w poważnej mierze zapewnią skuteczne działania marynarki wojennej, zwłaszcza przy opanowywaniu półwyspów przyległych wysp, portów i baz morskich.

Operacja zaczepna Frontu będzie się składała z poszczególnych operacji zaczepnych armii /a niejednokrotnie w toku rozwijania operacji zaczepnej Frontu niektóre armie mogą przechodzić na pewien czas do obrony/, operacji armii lotniczej, a na kierunku nadmorskim - także powietrzno-morskiej operacji desantowej. W wypadku podporządkowania

Frontowi części marynarki wojennej częścią składową operacji zaczepnej Frontu będzie operacja morska.

3. Właściwości operacji zaczepnej Frontu, prowadzonej wzdłuż wybrzeża morskiego.

Operacja zaczepna Frontu rozwijana wzdłuż wybrzeża morskiego będzie się charakteryzować tym, że wojska Frontu będą równocześnie niszczyć wojska lądowe, lotnictwa i siły marynarki wojennej nieprzyjaciela. Wymaga to bardzo ścisłego koordynowania wysiłków wojsk lądowych i marynarki wojennej.

Bardzo poważny wpływ na prowadzenie operacji zaczepnej Frontu wywierają właściwości terenu w pasie przybrzeżnym, przede wszystkim zaś:

- ukształtowanie linii brzegowej, duża ilość portów i baz morskich silnie umocnionych i bronionych przez nieprzyjaciela zarówno z lądu, jak i z morza;
- istnienie wysp i półwyspów, niejednokrotnie o znaczeniu operacyjno-strategicznym;
- szerokie ujścia rzek i kanałów oraz konieczność pokonywania cieśnin morskich;
- występowanie terenów depresyjnych i możliwość zastąpienia dużych obszarów terenu po ich opanowaniu;
- brak od strony morza sąsiada lądowego i ciągłe liczenie na zaskakujące uderzenie nieprzyjaciela od strony morza /ogień i desant/;
- ogromna rozpiętość skali zadań, które wystąpią w operacji zaczepnej, zwłaszcza co do przestrzeni, jak i czasu ich wykonywania /np. prowadzenie powietrzno-morskiej operacji desantowej, jednoczesne rozwijanie operacji zaczepnej Frontu wzdłuż wybrzeża i w stronę półwyspu/.

Front tworzony z jednostek naszego wojska jest przeznaczony do działania na północnym kierunku strategicznym Zachodniego Teatru Działań Wojennych. Działać on będzie wzdłuż wybrzeża morskiego w trudnych warunkach terenowych.

Trzeba nadmienić, że północny kierunek strategiczny składa się w zasadzie z dwóch oddalonych od siebie /"rozbieżnych"/ kierunków operacyjnych: północno-nadmorskiego i jutlandzkiego. Stanowi to poważną trudność w realizacji celów i zadań pierwszej operacji zaczepnej Frontu. W miarę rozwijania operacji zaczepnej na obu tych kierunkach szczególnie trudne będą: manewr odwodami Frontu, wykorzystanie lotnictwa, częściowo wykorzystanie wojsk raketowych Frontu OPL, dowodzenie itp. Poza tym Półwysep Jutlandzki wraz z wyspami duńskimi stanowi jak gdyby natu-

ralny pomost, który łączy Europę Środkową z Półwyspem Skandynawskim oraz zamyka Zjednoczonej Flocie Bałtyckiej wyjście z Morza Bałtyckiego na M. Północne. Kierunek Jutlandzki składa się z części bezpośrednio połączonej z obszarem północnym Niemiec /półwyspu/ i części wyspiarskiej. Szczególnej wagi zatem nabiera opanowanie wysp leżących zwłaszcza w rejonie Mały i Duży Bełt, gdyż w ten sposób zamyka się wejście do Bałtyku flocie NATO, a otwiera wyjście do Morza Północnego Zjednoczonej Flocie Bałtyckiej, a także nastąpi izolacja sił NATO znajdujących się na północno-europejskim TDW. Z tego też względu szczególnej wagi i znaczenia nabiera organizacja i wykonanie jednocześnie z operacją lądową powietrzno-morską operacji desantowej w ramach pierwszej operacji zaczepnej Frontu - w celu opanowania wyspiarskiej części jutlandzkiego kierunku operacyjnego.

Podczas rozwijania operacji zaczepnej na północno-nadmorskim i jutlandzkim kierunku operacyjnym należy się również liczyć z wybitnie nierównomiernym tempem działania wojsk na poszczególnych kierunkach, wynikającym przede wszystkim z warunków terenowych.

Na przykład konieczność pokonywania w toku operacji zaczepnej szerokich ujść rzek, terenów zabagnionych, lesistych, licznych kanałów ujemnie wpłynie na tempo natarcia poszczególnych związków taktycznych i nawet przy minimalnym oporze nieprzyjaciela związki te będą pozostawać w tyle.

Poza tym równocześnie z wyjściem wojsk na wybrzeże morskie wyniknie konieczność przechodzenia ich do obrony wybrzeża lub prowadzenia walki, zdobywania a niekiedy blokowania portów /baz morskich/, co również będzie poważnie rozpraszać siły i odciągać je od wykorzystania do rozwijania operacji zaczepnej Frontu.

W operacji zaczepnej Frontu wzdłuż wybrzeża morskiego należy widzieć poważny udział sił marynarki wojennej w wykonywaniu wspólnych zadań, do których można zaliczyć:

- udział i zabezpieczenie /w poważnej części/ organizacji oraz prowadzenia powietrzno-morskiej operacji desantowej;
- niszczenie sił marynarki wojennej nieprzyjaciela i wzbraniania podejścia konwojów morskich;
- niszczenie nieprzyjaciela w bazach i portach morskich oraz na półwyspach i wyspach przylegających do wybrzeża morskiego;
- zabezpieczenie nadmorskiego skrzydła wojsk Frontu; zwłaszcza wzbraniania nieprzyjacielowi wysadzania desantów morskich na tyły nacierających wojsk Frontu;

- prowadzenie rozpoznania na korzyść Frontu w celu zdobycia danych zwłaszcza o celach powietrznych, nadlatujących od strony morza, transporcie wojsk nieprzyjaciela drogą morską, siłach broniących baz, portów morskich, wysp i półwyspów.

Ponadto w wielu wypadkach siły marynarki wojennej mogą zapewnić przerzut drogą morską wojsk Frontu /odwodów/ oraz materiałowo-technicznego zaopatrzenia.

4. Cel i zadania pierwszej operacji zaczepnej Frontu.

Cel operacji zaczepnej Frontu określa Naczelne Dowództwo na podstawie planu strategicznej operacji na danym teatrze działań wojennych. Konkretnie cele operacji zaczepnej Frontu mogą być różne i wynikają one z całości kształtu położenia strategiczno-operacyjnego na teatrze działań wojennych w momencie rozpoczęcia operacji /wojny/. Na sprecyzowanie tych celów ma wpływ cały szereg czynników, a przede wszystkim:

- zadania wykonywane zgodnie z planem strategicznej operacji przez wojska raketowe strategicznego przeznaczenia, przez lotnictwo dalekiego działania, marynarkę wojenną i wojska obrony powietrznej kraju;
- skład i możliwości wojsk Frontu;
- skład i rozmieszczenie sił i środków nieprzyjaciela na kierunku działania Frontu oraz przypuszczalny charakter ich działań;
- warunki współdziałania z sąsiednimi Frontami i innymi rodzajami sił zbrojnych;
- właściwości geograficzne teatru działań wojennych.

Ugólnym celem operacji zaczepnej każdego Frontu będzie zazwyczaj: zniszczenie zasadniczych zgrupowań operacyjnych i odwodów strategicznych nieprzyjaciela, zerwanie mobilizacji i rozwinięcie jego sił zbrojnych na danym kierunku teatru działań wojennych, opanowanie rejonów i obiektów o znaczeniu operacyjno-strategicznym, a niekiedy również wyprowadzenie z wojny oddzielnych krajów wrogiej koalicji.

Cel operacji zaczepnej Frontu osiąga się w wyniku kolejnego wykonywania poszczególnych zadań Frontu, zadania bliższego i zadania dalszego.

Treścią zadania bliższego Frontu może być: wykorzystanie skutków uderzeń raketowo-jądrowych szczebla strategicznego, zniszczenia środków napadu jądrowego i zasadniczych zgrupowań wojsk pierwszego rzutu strategicznego sił nieprzyjaciela działających na kierunku działania Frontu i opanowanie rejonów /obszarów/ stwarzających dogodne warunki do

do wykonania zadania dalszego Frontu. Z treści zadania bliższego wynika, że głębokość jego będzie dochodzić do 400 - 500 km, tj. obejmie całą głębokość ugrupowania pierwszego rzutu strategicznego npla /siły grupy armii NATO/. Na obszarze tym będą rozmieszczone zasadnicze siły wojsk raketowych i lotnictwa npla przeznaczone do przenoszenia ładunków jądrowych. Ponadto należy uwzględnić, że na obszarze tym znajdują się obiekty stanowiące ważną podstawę wojskowo-ekonomicznego potencjału wroga, ważne węzły komunikacyjne i nie-mniej ważne bazy i porty morskie, a także poważna część systemu państwowego i wojskowego kierownictwa państw wchodzących w skład NATO.

Czas w którym zadanie bliższe Frontu powinno być wykonane, wynosi około 6 - 7 dób.

Dla lepszego zilustrowania treści zadania bliższego Frontu, po uwzględnieniu decyzji dowódcy przytoczmy treść tego zadania z ćwiczenia przeprowadzonego w dniach od 25 do 28 czerwca 1963r. przez Sztab Generalny pod kryptonimem "Neptun".

W ćwiczeniu tym Front Nadbałtycki po przegrupowaniu się na nadmorski kierunek operacyjny, z chwilą rozpoczęcia wojny "... miał przejść z marszu do operacji zaczepnej wykonując główne uderzenie w kierunku Witenberga, południe Bremen, Zwolle z zadaniem rozbicia się północnego skrzydła grupy armii "Północ" oraz opanowania w trzecim, czwartym dniu operacji północnej części NRF, a w szóstym, siódmym dniu - Holandii. Pomocnicze uderzenie Front Nadbałtycki miał wykonywać siłami 1 armii z rejonu Schwerina w kierunku Neuminster, Flesburg i dalej wzdłuż Półwyspu Jutlandzkiego i wyspy Fionen. W celu opanowania w czwartym - piątym dniu operacji Zelandii i Falster, Front zamierzał wysadzić na tych wyspach we współdziałaniu ze Zjednoczoną Flotą Bałtycką kombinowany desant operacyjny, morski i powietrzny".^{x/}

W ćwiczeniu "Podlasie" przeprowadzonym 3-8 czerwca 1962r.

"Zadaniem bliższym Frontu było: wykorzystując obszar utrzymywany na lewym brzegu Wisły w rejonie Radomia sforsować Wisłę, z marszu rozbić w bitwie granicznej zgrupowanie południowego skrzydła Grupy Armii "Północ" i północnego skrzydła Grupy Armii "Centrum", opanować Warszawę i szybko rozwijać natarcie, rozgromić podchodzące odwody operacyjne nieprzyjaciela oraz w D 5-6 wyjść na zachodni brzeg Nysy Łużyckiej

x/ Doświadczenie i wnioski z ćwiczenia "Neptun". Wyd. MON Sztab Gen., Warszawa 1963r. str. 16.

na rubież: Liberose, Hayerswerda, Anuburk".^{x/}

Zadanie dalsze Frontu zazwyczaj będzie polegało na niszczeniu - przy współdziałaniu ze strategicznymi siłami raketowo-jądrowymi - środków masowego rażenia nieprzyjaciela, rozwinięciu natarcia na całą głębokość operacji zaczepnej Frontu, rozgromieniu drugiego rzutu strategicznego /lub odwodów strategicznych/ oraz ocalałych sił pierwszego rzutu strategicznego nieprzyjaciela i opanowaniu rejonu /obszaru/ zapewniającego realizację celu pierwszej operacji zaczepnej lub stwarzającej warunki do przejścia do nowej kolejnej operacji zaczepnej Frontu.

Głębokość zadania dalszego Frontu może się wahać również w granicach 400-500 km, a czas jego wykonania 5-7 dób.

Ogólnie głębokość operacji zaczepnej Frontu wynosić będzie około 800-1000 km, a czas trwania 11 - 14 dób. Z tego wynika, że przeciętne tempo działań zaczepnych w operacji zaczepnej Frontu będzie wynosić od 80 do 100 km na dobę.

Szerokość pasa operacji zaczepnej Frontu, przy działaniach na północnym kierunku strategicznym, będzie się wahać w granicach 200-300 km. W działaniach na śródlądowych kierunkach strategicznych i przy większym ilościowo składzie Frontu szerokość pasa jego działania w operacji zaczepnej może być znacznie większa.

W Armii Radzieckiej szerokość pasa operacji zaczepnej Frontu przyjmuje się 400-500 km, a nawet do 600-800 km.^{xx/}

W operacji zaczepnej Frontu na północnym kierunku strategicznym Zachodniego TDW, gdzie będą rozmieszczone bardzo poważne siły wojsk NATO oraz ważne obiekty przemysłowe, komunikacyjne i polityczne, należy się liczyć z ogromnym wysiłkiem Frontu podczas wykonywania zarówno zadania bliższego, jak i dalszego. Poza tym zrealizowanie zadania bliższego i dalszego Frontu pozwoli wyeliminować z wojny zasadnicze siły zbrojne i potencjał gospodarczy kilku państw NATO. Opanowanie również wybrzeża Morza Bałtyckiego ^{i Południowego} w zasięgu pierwszej operacji zaczepnej Frontu stwarza Zjednoczonej Flocie Bałtyckiej zupełnie nowe możliwości działania, pozbawia również marynarkę wojenną przeciwnika podstawowych baz i portów morskich.

W sumie więc cel i zadania operacji zaczepnej Frontu posiadają wyraźnie charakter operacyjno-strategiczny wymagający ogromnego i

x/ Doświadczenia i wnioski z ćwiczenia "Podlasie". Wyd. MON, Szt.Gen. W-wa 1962r., str. 17.

xx/ Wg materiałów do szkolenia operacyjnego. Wyd. MON, Szt. Gen. W-wa 1962r. str. 20.

zorganizowanego wysiłku wojsk Frontu, poważnego udziału strategicznych środków rakietowo-jądrowych oraz ścisłego współdziałania z sąsiednimi Frontami i Zjednoczoną Flotą Bałtycką.

5. Ugrupowanie operacyjne Frontu.

Ugrupowanie operacyjne Frontu w poważnej mierze uzależnione jest od celu i zadań realizowanych przez Front w operacji zaczepnej oraz od składu, położenia wojsk i warunków przejścia Frontu do operacji zaczepnej.

We wszystkich wypadkach ugrupowanie operacyjne Frontu powinno zapewnić maksymalne wykorzystanie skutków własnych uderzeń broni masowego rażenia i zachować odporność na uderzenia broni masowego rażenia nieprzyjaciela, a przede wszystkim zapobiegać i szybko likwidować skutki działania tej broni.

Poza tym ugrupowanie operacyjne Frontu powinno zapewniać osiągnięcie przez wojska szybkiego tempa natarcia w warunkach obustronnego wykorzystania broni masowego rażenia. Poszczególne elementy ugrupowania operacyjnego powinny zachowywać zdolność do samodzielnego działania, zwłaszcza przy działaniach na kierunkach i często w oderwaniu od sił głównych. Jednocześnie ugrupowanie operacyjne Frontu powinno uniemożliwiać nieprzyjacielowi wykonanie zaskakujących uderzeń na skrzydła i tyły. Ze względu na warunki i specyfikę początkowego okresu wojny ugrupowanie operacyjne powinno być tak tworzone, aby można je było stosunkowo łatwo zmieniać i przekształcać w zależności od zaistniałej sytuacji taktyczno-operacyjnej. Poza tym ugrupowanie operacyjne Frontu działającego na północnym kierunku strategicznym powinno uwzględnić specyfikę i właściwości działania wzdłuż wybrzeża morskiego, konieczność opanowywania wysp i półwyspów oraz ścisłego współdziałania wojsk lądowych z marynarką wojenną i lotnictwem podczas wykonywania poszczególnych zadań w toku rozwijania operacji zaczepnej.

Ze względu na fakt, że pierwsza operacja zaczepna Frontu może się rozpocząć od bitwy spotkaniowej, ugrupowanie powinno być tak tworzone, ażeby w wypadku dojścia do takiej bitwy nie wymagało zasadniczych zmian i przegrupowań wojsk.

Zasadniczymi elementami ugrupowania operacyjnego Frontu są:

1. Frontowe oddziały i związki rakiet operacyjnych /sdro i BRC/, stanowiące zasadniczy element ugrupowania wojsk Frontu. W celu zapewnienia dostatecznej ochrony i obrony jednostki rakietowe wzmocnia się przede wszystkim:

- kilkoma pododdziałkami piechoty zmotoryzowanej /około jednego do dwóch batalionów/;
- pododdziałkami wojsk inżynieryjnych i artylerii przeciwlotniczej, najczęściej mk.

Podstawowym zadaniem wojsk raketowych Frontu będzie zniszczenie broni jądrowej nieprzyjaciela i głównych zgrupowań jego wojsk. Niekiedy wojska raketowe Frontu będą wykonywać wspólnie z marynarką wojenną lub samodzielnie zadania niszczenia baz morskich i okrętów bojowych floty morskiej nieprzyjaciela. Wojska raketowe Frontu uzgadniają swoje działania, zwłaszcza w zakresie podziału celów i zmiany pozycji startowych, z BROT poszczególnych armii i wojsk raketowych, marynarki wojennej, a także strategicznych wojsk raketowych.

2. Pierwszy rzut operacyjny Frontu, składa się z ugrupowania operacyjnego armii. Z chwilą rozpoczęcia pierwszej operacji zaczepnej Frontu pierwszy rzut Frontu, będzie się składać z dwóch armii ogólnowojskowych lub z armii ogólnowojskowej i armii pancernej. Podczas rozwijania operacji zaczepnej w pierwszym rzucie mogą się znaleźć trzy armie. Zasadniczym zadaniem pierwszego rzutu będzie utrzymywanie lub pogłębianie korzystnej sytuacji jądrowej /w broni masowego rażenia/ i maksymalne wyzyskiwanie skutków uderzeń broni masowego rażenia /własnych, Frontu i strategicznych/ do rozwijania w szybkim tempie działań zaczepnych, ostatecznego rozbicia nieprzyjaciela i opanowania obszarów zapewniających realizację zadań Frontu. Ilekiedy część sił pierwszego rzutu armii po wyjściu na wybrzeże może być pozostawiona do jego obrony. Armie pierwszego rzutu otrzymują zadania: bliższe i dalsze, które mieszczą się w ramach zadania bliższego Frontu. Jeżeli w pierwszym rzucie Frontu znajdzie się armia pancerna, to głębokość jej zadań będzie się pokrywała z zadaniem bliższym i dalszym Frontu.
3. Drugi rzut operacyjny Frontu, który składa się z ugrupowania operacyjnego najczęściej jednej armii ogólnowojskowej. Zasadniczym zadaniem drugiego rzutu może być zdecydowane rozwinięcie powodzenia pierwszego rzutu, a niekiedy rozwinięcie natarcia w stronę nadmorskiego skrzydła Frontu /załącznik nr 1/, względnie rozbicie sił nieprzyjaciela pozostałych na tyłach lub skrzydłach pierwszego rzutu. W drugim rzucie Frontu najczęściej znajduje się APanc.
4. Armia lotnicza w składzie kilku dywizji lotnictwa myśliwskiego, bombowego i myśliwsko-szturmowego, oddziałów lotnictwa rozpoznawczego, j e d n o s t e k obsługi i dowodzenia. Zasadniczym zadaniem tego

elementu ugrupowania Frontu jest prowadzenie rozpoznania, zwalczanie lotnictwa i raketowych środków napadu jądrowego nieprzyjaciela, jego odwodów, stanowisk dowodzenia, składów i baz materiałowo-technicznego zabezpieczenia i innych ważnych celów oraz obiektów. Zadania swoje lotnictwo będzie wykonywało w ścisłym współdziałaniu z wojskami raketowymi Frontu, pierwszym, a niekiedy i drugim rzutem Frontu oraz z lotnictwem i siłami marynarki wojennej.

5. Ugrupowanie bojowe sił i środków wojsk obrony przeciwlotniczej może się składać z pułków lub brygad przeciwrakiet oraz pułku lub brygady rakiet przeciwlotniczych o dużym i małym zasięgu, a także batalionów radiotechnicznych. Środki OPL Frontu zadania swoje wykonują w ścisłym współdziałaniu ze środkami OPL armii, lotnictwem myśliwskim AL, niekiedy siłami OPK oraz siłami OPL marynarki wojennej.

Podstawowym zadaniem środków OPL Frontu jest zapewnienie skutecznej osłony głównym siłom Frontu, SD i tyłom oraz uniemożliwienie nieprzyjacielowi wykonywania uderzeń z powietrza - zarówno w pasie działań Frontu, jak i od strony morza.

6. Odwoły:

a/ przeciwpancerny, inżynierski i chemiczny, które tworzone są zależnie od potrzeb i możliwości wynikających ze składu Frontu. Ze względu na właściwości początkowego okresu wojny należy dążyć do tego, ażeby odwoły specjalne tworzone były na szczeblu armii i w dywizjach;

b/ ogólnowojskowy, który składa się zwykle z kilku dywizji pancernych lub zmechanizowanych i przeznaczony jest do wzmacniania armii, które poniosły szczególnie dotkliwe straty od uderzeń broni masowego rażenia nieprzyjaciela; niszczenia ocalałych sił przeciwnika, które pozostały na tyłach armii pierwszorzutowych; obrony wybrzeża morskiego, niszczenia desantów powietrznych i ewentualnie morskich nieprzyjaciela, osłony wojsk raketowych, SD i tyłów Frontu.

Niejednokrotnie związki taktyczne z odwodu ogólnowojskowego mogą być wyznaczone do udziału w desancie powietrznym lub morskim lub do organizacji dodatkowych zgrupowań uderzeniowych;

c/ ponadto może być tworzony odwód środków przeprawowych przeznaczony głównie do wzmacniania pierwszych rzutów Frontu, utrzymania przepraw o znaczeniu frontowym oraz do opanowywania stref cieśnin i do sforsowania szerokich przeszkód wodnych.

7. Desanty:

a/ Desant powietrzno-morski, może się składać z dywizji desantowej, kilku batalionów lub dywizji powietrzno-desantowej, a niekiedy i dywizji zmechanizowanej. Desant powietrzno-morski przeznaczony jest głównie do realizacji celów i zadań powietrzno-morskiej operacji desantowej w ramach operacji zaczepnej Frontu.^{x/} Niejednokrotnie Front będzie organizował i wysadzał desant morski lub powietrzno-morski o charakterze taktycznym, który bezpośrednio będzie działał na korzyść armii przy opanowywaniu cieśnin, portów i baz morskich. Skład takiego desantu będzie się wahał od kilku batalionów desantowych i powietrzno-desantowych do 1-2 pułków.

b/ Desant powietrzny. Front ze składu organicznej DPD może organizować i zabezpieczać wykonanie desantu powietrznego o charakterze taktycznym, a nawet operacyjnym.

Desant taktyczny może się składać z pododdziałów lub oddziałów DPD, pułku lub batalionu zmechanizowanego przewożonych na śmigłowcach. Desant taktyczny wysadzany będzie na głębokość 100-200 km od czołowych wojsk pierwszego rzutu armii.

Desant operacyjny w składzie 1-2 DPD może być organizowany przez Front lub przez Zjednoczone Dowództwo w celu opanowania szczególnie ważnych rejonów w głębi ugrupowania nieprzyjaciela na głębokości 300-600 km. Desant operacyjny może też być wysadzany przez Front do współdziałania ze specjalnie tworzonymi zgrupowaniami pancernymi, które będą przeznaczone do działania na kierunkach głównego uderzenia Frontu w ślad za uderzeniami bronią masowego rażenia, w celu szybkiego wychodzenia na głębokie tyły i skrzydła zgrupowań wojsk nieprzyjaciela.

Upróż desantów taktycznych i operacyjnych w pasie działania Frontu może być wysadzony desant strategiczny organizowany przez Zjednoczone Dowództwo Sił Zbrojnych. Skład takiego desantu 2-4 DED, głębokość wysadzenia - 800 do 1000 km i więcej. Najczęściej desant taktyczny będzie działał na korzyść kilku Frontów.

x/ Na przykład w ćwiczeniu przeprowadzonym przez Szefa Sztabu Generalnego WP od 25 do 28 czerwca 1963r. pod kryptonimem "Neptun" w celu opanowania W. Zeland i Falster skład desantu powietrzno-morskiego był następujący: 3 DD / 33 DD/, 12 DZ Armii Radzieckiej, 5 DPD / 8 DPD/ i 8 pz 3 DZ Narodowej Armii Ludowej NRD /bez batalionu/. Wg opracowania "Doświadczenia i wnioski z ćwiczeń "Neptun". Wyd. MON, Sztab Gen. W-wa 1963r. str. 16.

8. Siły marynarki wojennej będą stanowić element ugrupowania operacyjnego wówczas, gdy będą podporządkowane Frontowi; mogą one być mu podporządkowane na okres wykonywania jedynie określonych zadań - np. takich, jak: organizacja i przeprowadzenie powietrzno-morskiej operacji desantowej, wykonanie zadania bliższego Frontu, opanowanie ważnych portów i baz morskich, wysp, półwyspów itp. lub na okres całej operacji zaczepnej.

Skład sił marynarki wojennej podporządkowanych Frontowi w różnych okresach może być różny.

Wymienione elementy ugrupowania operacyjnego Frontu nie są stałe i mogą one ulegać zmianie wraz ze zmianą konkretnej sytuacji i warunków, w których Front będzie rozpoczynać¹ prowadzić pierwszą operację zaczepną.

II. PRZYGOTOWANIE PIERWSZEJ OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU

=====

1. Główne przedsięwzięcia przygotowania pierwszej operacji zaczepnej Frontu.

Pierwsza operacja zaczepna Frontu przygotowywana jest w okresie pokoju. Stwarza to z jednej strony sprzyjające warunki do szczegółowego rozpatrzenia i dokładnego opracowania, a nawet sprawdzenia różnych przedsięwzięć organizacyjnych, z drugiej zaś strony wynikną ogromne trudności, polegające głównie na tym, że powzięcie decyzji i planowanie operacji oparte będzie na daleko idących przewidywaniach. Niemniej jednak dokładne i wszechstronne przygotowanie pierwszej operacji zaczepnej w warunkach pokoju zarówno w ogniwie operacyjnym, jak i na szczeblach taktycznych, będzie miało ogromne znaczenie.

Przygotowanie operacji zaczepnej Frontu w okresie pokoju obejmuje cały system różnorodnych przedsięwzięć natury organizacyjno-wykonawczej realizowanych przez dowódców, sztaby, organa partyjno-polityczne oraz przez wojska zmierzające do wszechstronnego przygotowania i przeprowadzenia pierwszej operacji zaczepnej.

Do głównych i zasadniczych przedsięwzięć można zaliczyć:

- wypracowanie decyzji oraz opracowanie planu operacji i doprowadzenie zadań do poszczególnych wykonawców. W zależności od zachodzących zmian w sytuacji, systematyczne wprowadzanie zmian i poprawek do opracowanych planów i postawionych zadań;

- ciągłą dbałość i systematyczną kontrolę /sprawdzenie/ utrzymywania wysokiej gotowości bojowej wojsk sztabów oraz jednostek tyłowych;
- ciągłą troskę i systematyczną realizację zadań bojowego, operacyjnego i politycznego zabezpieczenia działań wojsk, zapewniając im warunki do bezwzględnego rozpoczęcia działań bojowych;
- przygotowanie odpowiednich polowych, głównych i wysuniętych SD i węzłów łączności, przewidzianych na okres przegrupowania wojsk i na okres rozpoczęcia operacji;
- organizację punktów tyłowych, nagromadzenie i odpowiednie uruchomienie środków materiałowo-technicznego zabezpieczenia, a zwłaszcza odpowiednie przygotowanie i zabezpieczenie w MPS;
- odpowiednie przygotowanie teatru działań, a zwłaszcza w zakresie rozbudowy systemu dróg, sieci lotnisk, przepraw przez przeszkody wodne, rejonów załadowania desantu morskiego itp;
- uzgodnienie współdziałania z wojskami sojuszniczymi: lądowymi, marynarki wojennej i systemem OPK oraz w zakresie zdobywania i wymiany danych z rozpoznania;
- odpowiednie przygotowanie warunków opbmar, zabezpieczenie przegrupowania wojsk operacyjnych Frontu przez system OTK.

Oczywiście każde z wymienionych przedsięwzięć będzie się składać z szeregu ważnych i istotnych zadań, które w pewnym stopniu będą wpływać na proces organizacji i następnie prowadzenia pierwszej operacji zaczepnej. Mimo ogromnej ilości różnorodnych przedsięwzięć związanych z przygotowaniem pierwszej operacji zaczepnej dla zachowania tajemnicy angażuje się do pracy niewielkie grono osób.

2. Wypracowanie decyzji do operacji zaczepnej Frontu.

Podstawowym problemem wypracowania decyzji jest określenie sposobu wykorzystania broni masowego rażenia. Od właściwego rozstrzygnięcia tego problemu uzależnione jest bowiem określenie zadań dla elementów ugrupowania operacyjnego Frontu i armii oraz rozpracowanie poszczególnych planów operacyjnych i wykonanie szeregu przedsięwzięć związanych z przygotowaniem i prowadzeniem pierwszej operacji zaczepnej.

Decyzję do pierwszej operacji zaczepnej dowódca Frontu wypracowuje na podstawie analizy celu pierwszej operacji i oceny położenia. Proces pracy dowódcy Frontu nad wypracowaniem decyzji jest ciągły i trudno wyodrębnić w nim jakieś okresy. Już wspomnieliśmy, że proces ten oparty będzie na dalekowzrocznym przewidywaniu warunków, w których

może zaistnieć konflikt zbrojny. Dlatego też we wszystkich wypadkach należy przewidywać możliwość wprowadzenia zmian i poprawek do już powziętej decyzji.

Dowódca podejmuje decyzję jednoosobowo. Jednakże należy widzieć ogromną rolę w zakresie niezbędnej współpracy z dowódcą szefa sztabu, szefa wojsk rakietowych, dowódcy AL, kwatermistrza, dowódców armii, marynarki wojennej i innych, którzy w swojej codziennej pracy powinni zapewnić dowódcy wszystkie niezbędne dane do podjęcia decyzji oraz być w stałej gotowości do zameldowania mu innych danych i kalkulacji, które są mu potrzebne do podjęcia lub skorygowania już powziętej decyzji. W tym celu wszystkie organa dowodzenia powinny mieć całościowy obraz danych o składzie wojsk, uzbrojeniu, sprzęcie technicznym i zapasach środków materiałowych na teatrze działań wojennych oraz wszechstronne dane o nieprzyjacielu, przede wszystkim w przewidywanym pasie operacji zaczepnej Frontu. Ze względu na właściwości początkowego okresu wojny, miejsca i rolę Frontu w pierwszej operacji zaczepnej integralną część decyzji dowódcy Frontu powinny stanowić: rozmieszczenie wojsk w okresie pokoju, kierunki i sposób ich przegrupowania na przewidywany kierunek działań w okresie zagrożenia i z chwilą wybuchu wojny.

Układ decyzji dowódcy Frontu może być dowolny, niemniej należy w niej wyrazić:

- ogólny zamiar pierwszej operacji zaczepnej Frontu /możliwość nieprzyjaciela, kiedy i czym zostanie on zniszczony lub w jakiej kolejności i czym należy go rozbić z chwilą wejścia Frontu do bitwy, cel operacji zaczepnej i kierunek głównego uderzenia broni i wojskami, ugrupowanie operacyjne Frontu/;
- zadania, obiekty i kolejność wykorzystania broni masowego rażenia przez Front, udział wojsk rakietowych Frontu i AL w pierwszym uderzeniu jądrowym;
- kolejność wejścia do bitwy i zadania dla poszczególnych elementów ugrupowania operacyjnego Frontu;
- zasadnicze problemy współdziałania wewnątrz Frontu, z wojskami sojuszniczymi i z marynarką wojenną;
- zasadnicze zadania operacyjnego zabezpieczenia działań wojsk;
- organizację dowodzenia.

Ze względu na ogrom różnorodnej problematyki, którą obejmuje decyzja dowódcy Frontu, jej treść wyraża się w planie operacji zaczepnej i załącznikach przewidzianych do tego planu. Równoległe bowiem z wypracowaniem decyzji odbywa się proces planowania pierwszej operacji zaczepnej Frontu.

Zgodnie z decyzją dowódcy i planem operacji zaczepnej wydaje się dyrektywę Frontu wykonawcom oraz uzgadnia współdziałanie wewnątrz Frontu i z armiami sojuszniczymi. Opracowane założenia pierwszej operacji zaczepnej Frontu powinny być systematycznie sprawdzane w okresie pokoju podczas różnego rodzaju ćwiczeń, podróży polowych itp.

Niezależnie od opracowanego planu pierwszej operacji zaczepnej Frontu należy przewidywać, że konkretna sytuacja, w której rozpocznie się konflikt zbrojny, wywrze decydujący wpływ na powzięcie ostatecznej decyzji o rozpoczęciu operacji. Oczywiście w tym wypadku poważną rolę odegrają: sztab Frontu i dowódcy rodzajów wojsk, przede wszystkim w zakresie terminowego, krótkiego i dokładnego przedstawienia dowódcy niezbędnych danych do powzięcia decyzji, która odpowiadałaby zaistniałej sytuacji zarówno w warunkach wprowadzenia okresów zagrożenia jak i bez tych okresów, jeżeli wybuch wojny nastąpiłby nieoczekiwanie. W związku z tym główne /podstawowe/ ogniwa dowództwa Frontu, dowódców rodzajów wojsk i służb powinny funkcjonować jako jeden organizm już w okresie pokoju i na bieżąco śledzić rozwój sytuacji międzynarodowej, aktualne przedsięwzięcia i poczynania wojsk nieprzyjaciela oraz utrzymywać ciągłą łączność z odpowiednimi organami wojsk własnych i sojusznicznych.

III. PROWADZENIE PIERWSZEJ OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU

=====

Ze względu na właściwości początkowego okresu wojny, miejsce i rolę Frontu w ramach sił zbrojnych państw uczestników Układu Warszawskiego - rozpoczęcie pierwszej operacji zaczepnej związane będzie z koniecznością jak najszybszego osiągnięcia przez wojska, sztaby i dowództwa pełnej gotowości bojowej oraz przegrupowania wojsk na przewidywany kierunek działania, a także przejście sztabów i dowództw na polowy system dowodzenia.

Przedsięwzięcia z tym związane mogą być realizowane w okresie zagrożenia jeszcze przed wybuchem wojny.

Środki rakietowe Frontu, a niekiedy i lotnictwo - mogą wziąć udział w pierwszym uderzeniu rakietowo-jądrowym, wykonując przewidziane dla nich zadania w ramach zadań wykonywanych przez siły strategiczne. Wynika stąd, że Front rozpoczyna operację zaczepną jeszcze przed wejściem wojsk lądowych na przewidywanych kierunkach do bitwy. Podczas wykonywania pierwszego uderzenia jądrowego wyniknie konieczność odpięrania uderzeń powietrznych nieprzyjaciela, kierowania przegrupowaniem wojsk, wnoszenia korekt i poprawek do powziętej decyzji i planów

operacyjnych, wydawania dodatkowych wytycznych i zarządzeń, a niekiedy realizacji przedsięwzięć związanych z likwidacją skutków uderzeń broni masowego rażenia. Należy podkreślić, że praca dowództwa i sztabu Frontu oraz praca dowództw i sztabów rodzajów wojsk Frontu będzie przebiegała w niezwykle skomplikowanych warunkach, a równocześnie będzie ona bardzo ważna, zwłaszcza w zakresie właściwego rozpoczęcia pierwszej operacji i sukcesywnego pokonywania piętrzących się trudności.

Po wykonaniu pierwszego uderzenia raketowo-jądrowego sztab Frontu, dowództwa rodzajów wojsk i szefowie służb powinni przedstawić dowódcy Frontu dane o obiektach nieprzyjaciela, na które zostaną wykonane ponowne uderzenia ogniowe oraz dane o stanie własnych środków biorących udział w wykonaniu uderzenia i skutkach uderzeń przeciwnika, zwłaszcza rzutujących na organizowane przegrupowanie wojsk i prowadzenie operacji zaczepnej.

W tym celu sztab Frontu, dowództwa i sztaby rodzajów wojsk i służb wspólnym wysiłkiem organizują w możliwie krótkim czasie zebranie danych o położeniu i stanie wojsk własnych, o sytuacji skażeń i zakażeń oraz zniszczeniach powstałych w pasie przegrupowania wojsk Frontu, a także o skutkach uderzeń jądrowych po stronie nieprzyjaciela. W tym okresie sztab Frontu powinien utrzymywać ciągłą łączność i zbierać niezbędne dane od sztabów i wojsk sojuszniczych, zwłaszcza zaś od tych, które prowadzą działania bojowe w przewidywanym pasie operacji zaczepnej Frontu. Zwykle bezpośrednio po pierwszym uderzeniu jądrowym sztab Frontu rozpoczyna powietrzno-morską operację desantową. Ze względu na ogromne trudności i szeroki zakres różnorodnych przedsięwzięć związanych z rozpoczęciem i prowadzeniem pierwszej operacji zaczepnej na teatrze lądowym sztab Frontu do przeprowadzenia powietrzno-morskiej operacji desantowej może wydzielić specjalną grupę operacyjną. Grupa taka może być utworzona już w okresie pokoju. Niemniej sztab Frontu będzie przejawiał dużą troskę również o właściwe rozpoczęcie i przeprowadzenie powietrzno-morskiej operacji desantowej.

O sytuacji na morzu w tym czasie sztab Frontu będzie informowany bezpośrednio przez sztab marynarki wojennej lub przez zespół oficerów /przedstawicieli/ marynarzy, którzy będą się znajdować w sztabie Frontu.

W tym okresie niezmiernie ważnym zadaniem - zwłaszcza szefostwa wojsk OPL Frontu i sztabu AL - jest właściwe dowodzenie siłami i środkami OPL Frontu w celu odparcia napadu nieprzyjaciela

z powietrza, od strony lądu i od strony morza, w czym uczestniczą również siły OPL marynarki wojennej i siły OPK.

Na podstawie otrzymywanych danych o rozwoju sytuacji dowódca Frontu - stosownie do rezultatów pierwszego uderzenia jądrowego - precyzuje wojskom zadanie oraz ustala przedsięwzięcia związane z rozpoczęciem i prowadzeniem pierwszej operacji zaczepnej. Należy się liczyć z tym, że w wielu wypadkach wyniknie konieczność stawiania wojskom nowych zadań, zmiany kierunków ich przesunięcia i kierunków wejścia do bitwy. Niejednokrotnie powstanie konieczność stawiania zadań od razu dowódcom taktycznym z pominięciem ognia armijnego.

Wejście wojsk Frontu do bitwy może się odbywać w różnej sytuacji taktyczno-operacyjnej. Orientacyjnie należy przewidywać, że sytuacja ta może się rozwinąć w następujący sposób:

- wojska sojusznicze, wykorzystując skutki pierwszych uderzeń raketowo-jądrowych, będą rozwijać działania zaczepne na terytorium przeciwnika;
- nieprzyjacielny wykorzystywał własne uderzenia bronią masowego rażenia i w całym pasie operacji zaczepnej Frontu lub tylko na oddzielnych kierunkach będzie rozwijać działania zaczepne.

Zarówno w pierwszym, jak i w drugim wypadku należy się liczyć z możliwością wysadzenia na tyłach wojsk sojuszniczych i przegrupowujących się wojsk Frontu desantu powietrznego. Nie należy również wykluczać sytuacji, że nieprzyjaciel - zwłaszcza w sytuacji drugiej - może usiłować wysadzić desant morski. Oprócz tego - w celu wzbronienia zorganizowanego wejścia do bitwy wojsk Frontu - nieprzyjaciel na określonych rubieżach terenowych, zwłaszcza wzdłuż przeszkód wodnych, może stworzyć bariery rozległych stref skażeń promieniotwórczych.

Przy wejściu do bitwy wojsk Frontu na terytorium nieprzyjaciela należy się również liczyć z możliwością istnienia punktów i węzłów oporu powstałych w wyniku pozostania na naszych tyłach jego wojsk operacyjnych lub pododdziałów wojsk terytorialnych. Nie jest wykluczone również, że nieprzyjaciel może prowadzić działania o charakterze dywersyjno-rozpoznawczym.

W tej sytuacji zorganizowane wejście do bitwy pierwszego rzutu Frontu, zwłaszcza sił w jednym czasie i w miarę z jednej rubieży jest po prostu niemożliwe. Należy się bowiem liczyć z wybitnie nierównomiernym zarysem "linii" frontu, będącym wynikiem gwałtownie i w sposób dynamiczny zmieniających się sytuacji taktyczno-operacyjnych. Podstawowym wymaganiem w zakresie wejścia do bitwy wojsk Frontu jest takie przesunięcie wojsk raketowych i przebazowanie lotnictwa AL,

ażeby zachować warunki i możliwość stałego i nieprzerwanego oddziaływania na nieprzyjaciela bronią jądrową i chemiczną. Nie wojska lądowe bowiem będą decydować o rozwijaniu operacji zaczepnej Frontu, lecz przede wszystkim skuteczne wykonanie uderzeń jądrowych i chemicznych przez wojska raketowe, lotnictwo i marynarkę wojenną. W tym celu cały wysiłek Frontu powinien być skierowany na:

- szybkie wykrycie, rozpoznanie, określenie i sprecyzowanie celów, obiektów do wykonania uderzeń jądrowych i chemicznych;
- wszechstronne zabezpieczenie przegrupowania i zajęcia rejonów pozycyjnych przez wojska raketowe Frontu i poszczególnych armii;
- sprecyzowanie we właściwym czasie zadań dla wojsk raketowych, AL i marynarki wojennej, wykonanie uderzeń bmar, zwłaszcza otwierających drogę do szybkiego wejścia do bitwy i rozwijania działań zaczepnych przez wojska pierwszego rzutu Frontu;
- uzgodnienie współdziałania, a niejednokrotnie przejęcia dowodzenia nad wojskami sojuszniczymi, prowadzącymi działania bojowe w pasie wejścia wojsk Frontu do bitwy.

W tym okresie cały wysiłek wykonywanych uderzeń bmar powinien być skierowany na zniszczenie środków napadu jądrowego, lotnictwa i zgrupowań związków ogólnowojskowych nieprzyjaciela.

W związku z tym poszczególne dywizje pierwszego rzutu Frontu wchodzi do bitwy kolejno, w miarę podchodzenia nie czekając na podejście i przejście do działań zaczepnych poszczególnych związków na innych kierunkach. Związki ogólnowojskowe dążą do maksymalnego wyzyskania skutków uderzeń broni masowego rażenia, wykonując gwałtowne i głębokie uderzenia w celu jak najszybszego wyjścia w rejon stanowisk ogniowych artylerii atomowej i pozycji startowych rakiet nieprzyjaciela, ostatecznego rozbicia jego zgrupowań wojsk oraz opanowania ważnych obiektów /lotniska, składy MPB, przeprawy, węzły dróg itp/.

Jeżeli w tym czasie rozwija się powietrzno-morska operacja desantowa i są możliwości wykonania desantu powietrznego, to wówczas na kierunkach głównego uderzenia, w ślad za uderzeniami ogniowymi, Front zabezpiecza wykonanie desantu o charakterze taktycznym.

Oddziały i związki wojsk sojuszniczych, prowadzące działania bojowe w pasie operacji zaczepnej Frontu, mogą być włączone do jego pierwszego rzutu lub mogą przejść do odwodu ogólnowojskowego.

W okresie wchodzenia wojsk Frontu do bitwy dowodzenie wojskami odbywa się z SD lub z WSD. SD Frontu rozwija się w odległości około 50-70 km od czołowych wojsk /własnych lub walczących wojsk sojusznicych/, WSD zaś może się znajdować w odległości 15-20 km od nich. Stanowi ono ruchomy organ dowodzenia Frontu i jest przeznaczone do zapewnienia dowódcy możliwości dowodzenia wojskami pierwszego rzutu, najczęściej na kierunku /kierunkach/ głównego uderzenia. Jednocześnie WSD znajduje się w gotowości do przejęcia dowodzenia wojskami w razie obywatnienia SD zasadniczego. Obok SD Frontu rozwija się SD armii lotniczej, a w odległości 20-30 km - KSD.

Jeśli do przeprowadzenia powietrzno-morskiej operacji desantowej zorganizowana zostanie specjalna grupa operacyjna, to we Froncie będzie tworzone SD GO na kierunku działania desantu, a następnie w rejonie rozwijania powietrzno-morskiej operacji desantowej. SD GO utrzymuje ciągłą łączność z SD Frontu.

Niejednokrotnie na początku lub w toku operacji zaczepnej Frontu wyniknie konieczność prowadzenia bitew spotkaniowych:

- w pasie jednej z armii pierwszego rzutu Frontu;
- na styku dwóch armii pierwszego rzutu Frontu lub na stykach armii z sąsiedniego Frontu;
- całością sił pierwszego rzutu Frontu.

Bitwę spotkaniową w tych warunkach należy również rozpatrywać jako połączenie /całokształt/ uderzeń jądrowych i działań bojowych wojsk dwóch przeciwstawnych stron, które dążyć będą do osiągnięcia pośrednich zadań operacji na danym kierunku operacyjnym poprzez działania zaczepne.

Podstawowym celem bitwy spotkaniowej będzie rozbicie głównych sił i środków nieprzyjaciela, zmuszenie go do zaniechania działań zaczepnych na danym kierunku i stworzenie warunków do dalszego rozwijania operacji zaczepnej.

Główną i decydującą siłę w bitwie spotkaniowej będą stanowiły uderzenia raketowo-jądrowe i chemiczne oraz skuteczne wyzyskanie ich skutków przez związki taktyczne pierwszego rzutu Frontu, oraz przez desant powietrzny, a niekiedy i morski. O powodzeniu bitwy spotkaniowej będą decydować przede wszystkim:

- uprzedzenie nieprzyjaciela w wykonaniu skutecznych uderzeń bronią raketowo-jądrową przede wszystkim na środki przenoszenia broni masowego rażenia nieprzyjaciela;
- manewr ogniem i sprzętem oraz wojskami;

- walka o uchwycenie i utrzymanie inicjatywy od początku do zakończenia bitwy.

Ze względu na to, że w razie przegrania bitwy spotkaniowej prowadzonej nawet przez siły armii pierwszorzutowych powstanie poważne niebezpieczeństwo zahamowania, a nawet załamania całej operacji zaczepnej, wynika konieczność udzielenia armii /armiom/ prowadzącej tę bitwę szczególnej pomocy przez dowództwo i sztab Frontu. W wypadku przewidywania dojścia do bitwy spotkaniowej do szczególnych zadań Frontu należy:

- wykrycie we właściwym czasie możliwości nieprzyjaciela przejścia na poszczególnych kierunkach do działań zaczepnych /zasięg rozpoznania armijnymi siłami i środkami 150-200 km, frontowymi zaś - 600-800 km i więcej/;
- wykonanie zmasowanych uderzeń bronią masowego rażenia na te rejon, z których nieprzyjaciel przechodzi do działań zaczepnych, zwłaszcza zaś na te, które pozostają poza zasięgiem środków armijnych;
- obezwładnienie /zniszczenie/ środków ogniowych nieprzyjaciela na innych kierunkach, z których istnieje możliwość wykonywania uderzeń bronią masowego rażenia na rejon, w którym toczy się bitwa spotkaniowa;
- wzbronienie dojścia do rejonu, w którym toczy się bitwa spotkaniowa, świeżych zgrupowań wojsk nieprzyjaciela;
- skierowanie na kierunki, na których nieprzyjaciel uzyskuje powodzenie, odwodów Frontu lub wykonanie na dane zgrupowanie wojsk nieprzyjaciela uderzeń bronią masowego rażenia;
- udzielanie szybkiej i skutecznej pomocy armii przechodzącej do bitwy spotkaniowej - zwłaszcza w zakresie likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia nieprzyjaciela;
- wykonanie uderzeń na tyły i skrzydła tego zgrupowania wojsk nieprzyjaciela, z którym doszło do bitwy spotkaniowej.

Jeżeli bitwa spotkaniowa prowadzona jest na styku dwóch armii lub na styku z sąsiednim Frontem, to Front organizuje współdziałanie i koordynuje wysiłki tych działań, zwłaszcza w zakresie wykonywania uderzeń raketowo-jądrowych i uderzeń lotnictwa.

Należy podkreślić, że w wielu wypadkach uderzenia bronią raketowo-jądrową i chemiczną, wykonane siłami i środkami będącymi do dyspozycji Frontu, mogą przesądzić o wyniku bitwy spotkaniowej, zanim dojdzie do obustronnego starcia zbrojnego związków taktycznych /operacyjnych/. Nieprzyjaciel bowiem, poniosłszy poważne straty

zmuszony zostanie zaniechać realizacji celów bitwy poprzez działania zaczepne. We wszystkich wypadkach dojścia do bitwy spotkaniowej dowództwo i sztab Frontu powinny zwrócić szczególną uwagę na terminowe wykrycie środków napadu bronią masowego rażenia i podchodzących lub rozwijających działania bojowe zasadniczych zgrupowań wojsk nieprzyjaciela na podjęcie we właściwym czasie decyzji o wykonaniu uprzedzających uderzeń jądrowych oraz zapewnienie odpowiedniego manewru wojsk w celu wykonania uderzeń na skrzydła i tyły wojsk przeciwnika.

Przy konieczności przejścia jednej z armii całością sił lub tylko częścią do obrony, dowództwo i sztab Frontu główny wysiłek skierowuje na:

- rozwijanie działań zaczepnych na tym kierunku, na którym istnieje możliwość osiągnięcia powodzenia i wyjścia częścią sił rozwijających działania zaczepne na tyły i skrzydła tego zgrupowania wojsk nieprzyjaciela, które przeszło do natarcia;
- przesunięcie we właściwym czasie na zagrożone kierunki /swoich odwołów/, zwłaszcza przeciwpancernych, a niekiedy ogólnowojskowych oraz uderzenia lotnictwa lub broni rakietowej, ażeby uniemożliwić nieprzyjacielowi wyjście na tyły wojsk armii i Frontu;
- wzbronienie podejścia do rejonu działań bojowych świeżych sił nieprzyjaciela z głębi;
- tworzenie wojskom armii prowadzącym obronę warunków przejścia do natarcia;
- utrzymywanie nieprzerwanego współdziałania związków operacyjnych /niekiedy i taktycznych/, rodzajów wojsk bezpośrednio biorących udział w rozbiciu przeciwuderzających sił nieprzyjaciela i zgrupowań wojsk Frontu wykonujących określony manewr polegający na głębokich, skrzydłowych uderzeniach na główne siły nieprzyjaciela.

Ze względu na właściwości rozwijania operacji zaczepnej Frontu, główny ciężar forsowania z marszu szerokich przeszkód wodnych ponoszą poszczególne armie. Niemniej i w tym wypadku rola i zakres przedsięwzięć Frontu będą poważne. Do zasadniczych zadań Frontu w tym zakresie można zaliczyć:

- prowadzenie na korzyść armii rozpoznania przeszkód wodnych i sił nieprzyjaciela, mających wziąć udział w obronie tych przeszkód;
- wykonanie uderzeń jądrowych na te siły nieprzyjaciela, które mogą przejść do obrony przeszkody wodnej lub tych, które zajmują obronę za przeszkodą wodną /mogą to być siły pochodzące z głębi lub siły wycofujące się, działające na podejściach do przeszkód wodnych/;

- manewr sił i środków przeprawowych - zarówno znajdujących się w odwodzie Frontu /w wypadku utworzenia frontowej grupy przeprawowej/, jak i tych, które znajdują się w poszczególnych armiach;
- zapewnienie wojskom walczącym Frontu odpowiednich warunków przeprawy przez przeszkodę wodną;
- uzgodnienie działań między wojskami lądowymi i siłami marynarki wojennej, zwłaszcza w wypadku forsowania cieśnin morskich i ujść szerokich przeszkód wodnych;
- zabezpieczenie wysadzenia desantów powietrznych, a niekiedy i morskich w celu opanowania przepraw lub stworzenia odpowiednich warunków do forsowania z marszu szerokich przeszkód wodnych przez pierwsze rzuty Frontu;
- budowę i utrzymanie przepraw na przeszkodach wodnych w celu zapewnienia poszczególnym elementom ugrupowania operacyjnego Frontu ciągłości przeprawy, a wojskom rozwijającym operację zaczepną - ciągłości materiałowo-technicznego zabezpieczenia;
- zapewnienie należytej osłony z powietrza /OPL/ w rejonie głównych przepraw na przeszkodach wodnych.

Podczas rozwijania operacji zaczepnej bardzo poważnym zadaniem Frontu będzie ciągłe zbieranie i ocena danych o wojskach własnych i nieprzyjaciela oraz informowanie podwładnych o sytuacji skażeń promieniotwórczych. Niejednokrotnie dowódca Frontu będzie osobiście decydował: o sposobach^{x/} pokonywania stref skażeń promieniotwórczych i o zmianie lub wycofaniu z walki poszczególnych związków, które uległy zbyt silnemu napromienieniu.

Sztab Frontu prowadzi dokładną ewidencję stopnia napromienienia ogólnie dla poszczególnych związków taktycznych i samodzielnie działających oddziałów, a w wojskach raketowych do pododdziałków włącznie.

Podczas prowadzenia operacji zaczepnej dowództwo i sztab Frontu wiele uwagi w swojej pracy poświęcają sposobom wykorzystania wojsk drugiego rzutu Frontu oraz zabezpieczenia jego wyjścia do bitwy.

Armia drugiego rzutu Frontu całością sił wprowadzona będzie do bitwy najczęściej wówczas, gdy w wyniku rozwijania operacji zaczepnej wytworzy się luka pomiędzy armiami pierwszego rzutu lub

-----
x/ Sposoby pokonywania stref skażeń promieniotwórczych omówione zostały w cyklu wykładów o armii.

jedna z tych armii poniesie duże straty i nie może rozwijać operacji zaczepnej w szybkim tempie. Nie wyklucza się również, że armia drugiego rzutu Frontu wejdzie do bitwy całością sił w celu rozbicia silnego zgrupowania wojsk nieprzyjaciela, który przeszedł do działań zaczepnych, rozbił część sił pierwszego rzutu Frontu i rozwija natarcie w głąb ugrupowania Frontu.

W wypadku wprowadzenia do bitwy armii drugiego rzutu całością sił, do zasadniczych zadań i przedsięwzięć dowództwa i sztabu Frontu można zaliczyć:

- prowadzenie ciągłego rozpoznania, zwłaszcza na kierunku przewidywanego wprowadzenia drugiego rzutu do bitwy, ciągłe informowanie dowództwa i sztabu armii drugiego rzutu o nieprzyjacielu i sytuacji wojsk własnych;
- określenie czasu, kierunku i zadań drugiemu rzutowi i we właściwym czasie przekazanie ich dowódcy armii drugiego rzutu;
- rozstrzygnięcie podstawowych problemów współdziałania głównie z wojskami raketowymi i lotnictwem, sąsiednimi armiami oraz marynarką wojenną, jeżeli armia wchodzi do bitwy i będzie rozwijała działania zaczepne na kierunku nadmorskim;
- zapewnienie niezbędnej ilości dogodnych dróg umożliwiających szybkie wejście armii drugiego rzutu do bitwy;
- odpowiednie wzmocnienie armii drugiego rzutu i ewentualne podporządkowanie sił, które działają w przewidywanym pasie wejścia armii do bitwy;
- skuteczne zabezpieczenie wejścia armii drugiego rzutu do bitwy pod względem OPL;
- organizację i wykonanie odpowiednich przedsięwzięć maskowania operacyjnego wprowadzających w błąd nieprzyjaciela co do miejsca, czasu i sił wchodzących do bitwy.

Wprowadzenie armii drugiego rzutu Frontu do bitwy następuje na poszczególnych kierunkach kolejno dywizjami w miarę ich podchodzenia do pola walki /jeden z wariantów wejścia do bitwy i kierunki działania drugiego rzutu Frontu przedstawiono na załączniku nr 1/.

Ze względu na to, że głębokość pierwszych operacji zaczepnych armii mieści się w ramach zadania bliższego Frontu /za wyjątkiem, gdy w pierwszym rzucie znajduje się armia pancerna, której głębokość zadań pokrywają się z głębokością zadań Frontu/ bardzo ważnym zadaniem dowództwa i sztabu Frontu będzie przekształcenie pierwszych operacji zaczepnych armii w kolejną /drugą/ bez przerwy operacyjnej.

*W pełni weryfikacja operacji zaczepnej, nieogólnie zadania
miejscowości, planu i jego udebi, jest w dyskusyjnym procesie
maszynowo armii, nowego rzutu, ~~frontu~~ operacyjnego zadania do wnie-
szenia do kole-*

Obecnie wyposażenie naszych wojsk umożliwia i zapewnia pro-
wadzenie nieprzerwanych działań zaczepnych na głębokość dwóch kolej-
nych operacji zaczepnych armii. ^{x/} Mimo to, ~~żeby~~ ^{aby} armie pierwszego
rzutu Frontu mogły przejść do kolejnej operacji bez przerwy operacyj-
nej, dowództwo i sztab Frontu powinny rozstrzygnąć wiele ważnych za-
gadnień. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

*operacji
do
mamy
operacyjną
po dyle
nadmien
zadani
blisko
neutral*

- postawienie zadań dowódcom armii pierwszego rzutu dowódcy wojsk raketowych, AL i szefowi OPL nie później jak w ciągu 1-2 dób przed zakończeniem pierwszej armijnej operacji zaczepnej, gdyż powinni oni jednocześnie z kierowaniem działaniami wojsk w pierwszej operacji zaczepnej wypracować decyzję do nowej operacji, sztaby zaś powinny zaplanować nową kolejną operację oraz przekazać we właściwym czasie zadania wykonawcom;
- rozstrzygnięcie głównych problemów współdziałania;
- przygotowanie odpowiedniej ilości materiałowo-technicznego zabezpieczenia, zwłaszcza MPS;
- ciągłe prowadzenie rozpoznania nieprzyjaciela i terenu przyszłych działań oraz informowanie we właściwym czasie zainteresowanych;
- wzbronienie podejścia do rejonów przyszłych działań głębokich odwołów operacyjnych i strategicznych nieprzyjaciela;
- wycofanie do odwołu ogólnowojskowego dywizji z pierwszego rzutu Frontu, które poniosły szczególnie duże straty i podporządkowanie poszczególnym armiom świeżych dywizji będących w odwodzie ogólnowojskowym Frontu;
- odpowiednie zabezpieczenie systemu dowodzenia i współdziałania.

*wprowadzi
zadania armii pierwszego rzutu z armii drugiego
rzutu, które do składu wprowadzone do brzoj.*

x

Rozpatrując problematykę prowadzenia operacji zaczepnej ^{współprac}
rozpatrzyliśmy tylko zagadnienia podstawowe. Zakres zagadnień zwią-
zanych z prowadzeniem operacji zaczepnej Frontu jest bowiem bardzo
szeroki. We Frontie na czoło wszystkich zagadnień wysuwa się zagad-
nienie przewidywania rozwoju sytuacji taktyczno-operacyjnej i wyda-

zostety

x/ W związku z tym w literaturze naszej i zagranicznej spotyka się twierdzenie, że głębokość zadań bliższego i dalszego pierwszego rzutu Frontu, powinna się pokrywać z zadaniem Frontu.

rzeń, które wymagają bezzwłocznej reakcji dowództwa i sztabu Frontu. Konieczne będzie również na szczeblu Frontu bardzo szybkie i prawidłowe dokonanie oceny sytuacji, stworzenie warunków podjęcia w krótkim czasie decyzji i przekazania ich na czas wykonawcom oraz umiejętne koordynowanie wysiłków działania bojowego wszystkich niemal rodzajów wojsk i służb, które biorą udział w realizacji celów i zadań operacji zaczepnej Frontu.

OPERACOWALI:

/-/ płk prof. Jan KURNIEWICZ

/-/ płk dr Kazimierz NOŻKO

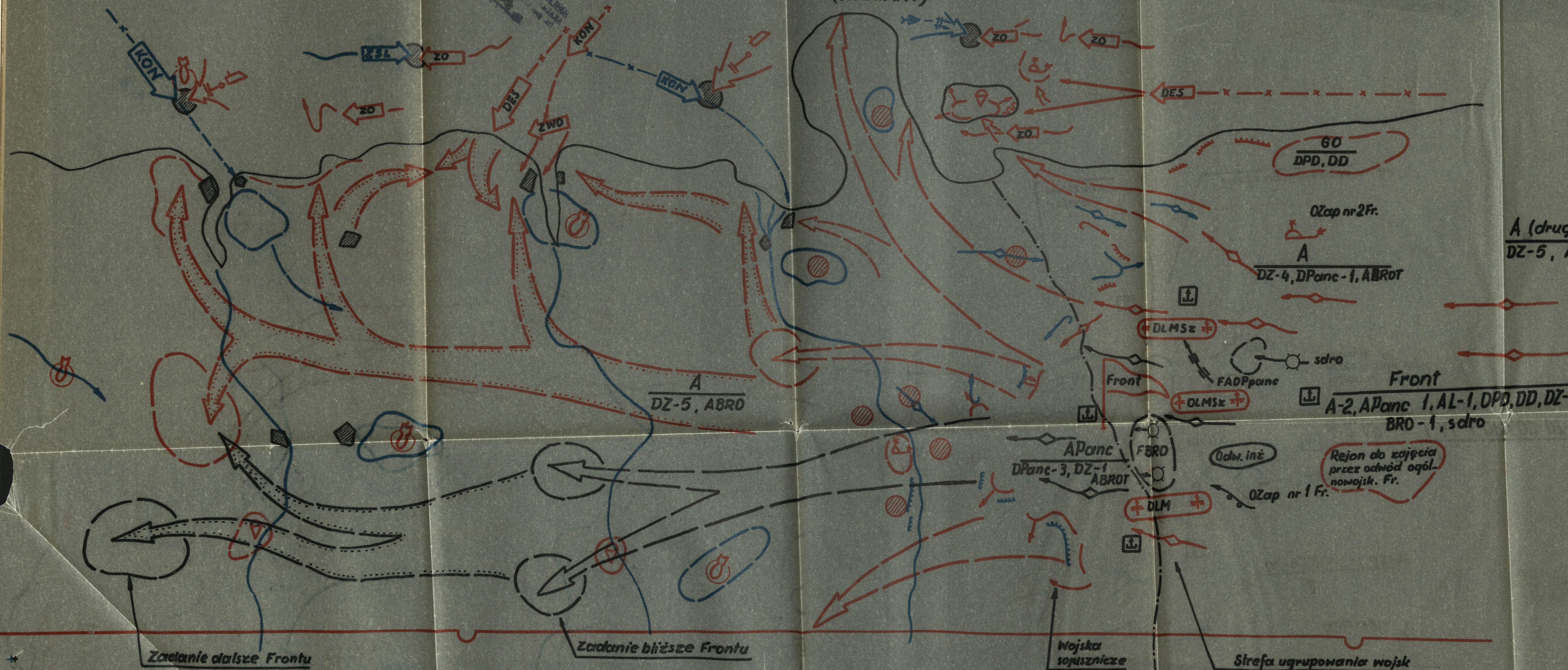
Wykonano w 50 egz.

Egz.nr 1-50 bibl.tajna
Wyk. płk Kurniewicz, płk Nożko
Druk. CH, dn. 4.5.65r.
Nr ks. 01477/WW

IDEOWY SCHEMAT OPERACJI ZACZEPNEJ FRONTU (WARIANT)

Załącznik nr 1

Dyre
Egz. Nr. ....
Nr. Ks. 01705/WW

A (drugi rzut Fr)
DZ-5, ABR0T

Legenda

- Porty stałe i punkty bazowania sił, duże miasta.
- Rejony ześrodkowania lub przewidziane do ześrodkowania wojsk np.
- Oznaczenie DPanc
- " " DZ
- Rejony uderzeń jądrowych wykonywanych przez A i Front.
- Rejony uderzeń jądrowych wykonywanych przez strategiczne wojska rakietowe.

Orientacyjna skala
0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 110 120 km.

WYKONANO 50 EGZ
Egz. Nr. 1-50 Bibliot. tajna
Opr. plk. NOZKO
ry. K.S. dn. 28.V.1965r.

Skryps historyczny rozwoju struktury organizacyjnej frontu

Front stanowi wyższy związek operacyjny o zmiennej strukturze organizacyjnej, składający się z dowództwa, kilku armii ogólnowojskowych i pancernych, armii lotniczej oraz związków taktycznych i oddziałów rodzajów wojsk niezbędnych do zabezpieczenia dowodzenia, operacyjnego, materiałowego i technicznego zabezpieczenia działań wojsk, jak również wsparcia działań poszczególnych armii. Przeznaczony jest do wykonywania zadań o charakterze operacyjno-strategicznym na określonym teatrze działań wojennych, samodzielnym kierunku strategicznym lub jednym - dwóch ważnych kierunkach operacyjnych. Zadania te Front wykonuje samodzielnie, we współdziałaniu z innymi frontami lub w składzie Grupy Frontów. Na nadmorskich kierunkach Front może współdziałać również z siłami morskimi. Pojęcie Frontu - jako związku strategicznego - pojawia się po raz pierwszy w Rosji w 1900r. Rosyjski Sztab Generalny opracowując plan wojny stanął przed zadaniem stworzenia dwóch zgrupowań strategicznych: jednego przeciwko Niemcom, zaś drugiego - przeciwko Austro-Węgrom. Każde z tych zgrupowań powinno było obejmować kilka armii. Zgrupowania takie nazwano "Frontami".

W początkowym okresie wojny w 1914 roku armia rosyjska rozwinęła dwa fronty: Północno-Zachodni i Południowo-Zachodni. Później utworzono cztery fronty, z których każdy osłaniał jeden kierunek strategiczny, a mianowicie: Front Północny - kierunek piotrogrodzki, Front Zachodni - kierunek moskiewski, Front Południowo-Zachodni - kierunek kijowski i Front Rumuński - kierunek odeski. W państwach zachodnich pojawiały się również wyższe związki operacyjne o strukturze organizacyjnej i przeznaczeniu podobnym do Frontu. Nazwano je grupami Armii.

Francuzi i Anglicy w 1915 roku utworzyli trzy grupy Armii: Północną, Centralną i Wschodnią. W końcu 1915 roku również Niemcy utworzyli Grupy Armii na froncie wschodnim, a w 1916 roku - na zachodnim.

W Polsce w 1919 roku i w pierwszej połowie 1920 roku istniały dwa fronty: Front Litewsko-Białoruski /Północno-Wschodni/ - w składzie 1 i 4 armii oraz Front Wołyński /Południowo-Wschodni/ w składzie 2,3 i 6 armii. W czasie bitwy pod Warszawą zorganizowane zostały

trzy Fronty: Front Południowy w składzie 6 armii i armii ukraińskiej Pawlanki, Front Środkowy - w składzie 3 i 4 armii oraz Front Północny - w składzie 2,1 i 5 armii.

W Rosji Radzieckiej w latach 1919-1921 istniały następujące Fronty: Front Wschodni, Front Południowy, Front Południowo-Wschodni, Front Południowo-Zachodni, Front Zachodni.

Średnio w skład Frontu - zależnie od ważności wykonywanego przez niego zadania - wchodziło od 2 do 6 armii ogólnowojskowych oraz kilka samodzielnych grup operacyjnych lub korpusów.

Podczas pierwszej wojny światowej Front działał na całym teatrze działań wojennych lub na specjalnie ważnym kierunku strategicznym, wykonując z zasady samodzielne zadania strategiczne. Był on więc w owym czasie związkiem strategicznym. Istotną cechą organizacyjną Frontu z okresu pierwszej wojny światowej było tylko jednolite dowództwo nad kilkoma armiami i samodzielnymi korpusami.

Podczas drugiej wojny światowej w kampanii wrześniowej przeciwko Polsce działały dwie Grupy Armii: Grupa Armii Północ /3 i 4 armia/ i Grupa Armii Południe /8,10 i 14 armia/. Polskie Siły Zbrojne tego okresu nie posiadały w swej strukturze Frontów, a jedynie tylko samodzielne armie, podporządkowane bezpośrednio Naczelnemu Dowództwu.

Na początku wiosenno-letniej kampanii wojennej na Zachodzie Europy w maju 1940 roku po stronie niemieckiej działały: Grupa Armii "B" /18 i 6 armia/, Grupa Armii "A" /4,12,16 armia/ i grupa pancerna gen. Kleista, Grupa Armii "C" /1 i 7 armia/, zaś po stronie aliantów: 1,2,3,4 Grupa Armii - każda średnio w składzie od 2 do 5 armii.

W początkowym okresie wojny radziecko-niemieckiej Niemcy rozwinęły trzy Grupy Armii: Grupę Armii "Północ" /18 i 16 armia oraz 4 grupa pancerna/, Grupę Armii "Środek" /9 i 4 armia oraz 3 i 2 grupa pancerna/, Grupę Armii "Południe" /6,17,11 armia, 1 grupa pancerna, 3 i 4 armia rumuńska oraz 8 korpus węgierski/.

Radzieckie siły zbrojne tego okresu rozwinięte były w trzy Fronty: Front "Północny", Front "Zachodni" i Front "Południowy". W toku wojny liczba Frontów w siłach zbrojnych Związku Radzieckiego znacznie wzrosła i w poszczególnych okresach wojny wynosiła od 10 do 13 Frontów. Następuje również w pewnej mierze przewartościowanie Frontów, który ze związku o charakterze strategicznym przekształca się w wyższy związek operacyjny, wykonujący zadania operacyjno-strategiczne. Zdarzały się wypadki, że na jednym kierunku strategicznym działały często dwa, a niekiedy nawet trzy Fronty.

W 1945 roku na europejskim teatrze działań wojennych zachodni alianci przeciwko Niemcom posiadali następujące Grupy Armii: 15 Grupę Armii działającą we Włoszech oraz 6, 12 i 21 Grupy Armii działające we Francji, Belgii, Holandii i Niemczech. Niemcy natomiast przeciwko zachodnim sprzymierzeńcom posiadali siły zbrojne zorganizowane w Grupach Armii "X", "B", "G", działające na Zachodzie Europy oraz Grupę Armii "C" działającą we Włoszech, zaś przeciwko siłom zbrojnym Związku Radzieckiego i odradzającym się siłom zbrojnym Polski, Czechosłowacji, Rumunii, Węgier, Bułgarii i Jugosławii posiadali rozwinięte Grupy Armii: "Wisła", "Środek" i "Południe". Związek Radziecki w końcowym okresie wojny przeciwko Niemcom posiadał rozwinięte: 1 i 2 Front Nadbałtycki, 1, 2, i 3 Front Białoruski oraz 1, 2, 3 i 4 Front Ukraiński.

Latem 1945r. Związek Radziecki przeciwko japońskiej "Armii Kwantuńskiej" rozwinął trzy fronty /Front Zabajkalski oraz 1 i 2 Front Dalekowschodni/. Siły zbrojne Japonii rozwinięte na tym teatrze działań wojennych /tzw. "Armia Kwantuńska"/ zorganizowane były w cztery fronty /Front "Północny" oraz 1, 3 i 17 Front/.

Podczas drugiej wojny światowej poszczególne fronty radzieckie z zasady składały się średnio z 3-6, a niekiedy nawet więcej armii ogólnowojskowych, 1-2 armii pancernych, jednej armii lotniczej oraz 1-2 korpusów kawalerii. *(1-2 korpusów pancernych lub zespołów armiszosowych.)* Ponadto w skład frontu wchodziły związki taktyczne i oddziały różnych rodzajów wojsk przeznaczone do wzmocnienia ogniowego i inżynierskiego zabezpieczenia działań armii ogólnowojskowych i pancernych, jak również zabezpieczenia dowodzenia oraz operacyjnego, materiałowego i technicznego zabezpieczenia działań frontu.

W bitwie o Berlin 1 Front Białoruski posiadał w swym składzie: dziewięć armii ogólnowojskowych, dwie armie pancerne, jedną armię lotniczą i dwa korpusy kawalerii. W związkach taktycznych skład frontu przedstawiał się następująco: 98 dywizji piechoty, dwa korpusy kawalerii, pięć korpusów pancernych, dwa korpusy zmechanizowane, czternaście dywizji artylerii. *łącznie* Uzbrojenie frontu stanowiło 6719 dział, 5910 moździerzy, 3092 czołgów i dział pancernych oraz 3188 samolotów. Niektóre operacje ze względu na swój zasięg i ważność wymagały połączonego wysiłku kilku frontów. W tym celu w Związku Radzieckim po raz pierwszy w historii były doraźnie tworzone Grupy Frontów.

Po drugiej wojnie światowej w poglądach na organizację i zadania frontów i grup Armii - poza włączeniem w ich skład wojsk rakietowych oraz zwiększeniem udziału i roli wojsk powietrzno-desantowych - nie zaszły zasadnicze zmiany. ~~Remaszają one nadal wyższymi związkami operacyjnymi przeznaczonymi do rozwinięcia zasadniczych zadań operacyjno-strategicznych.~~